Anul al 54-lea | 14 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 14 Pagini | Nr. 265 Duminică 26 Septembrie 1937
P IIII
Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le-P. T. T. No. 120.288/932

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAŢIUNII" SIBIIU

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

SITUAŢIA LA FRONTIERA DE VEST

Cu toate că se împlinesc aproape două decenii dela unirea Ardealului, problemele ce interesează de aproape salvarea şi întărirea elementului românesc în zonele cele mai expuse influenţelor străine, din acest ţinut, au rămas nerezolvate.

Pe deoparte, avem situaţia jalnică a românilor din Maramureş, copleşiţi şi săraciţi în urma invaziei evreilor şi rutenilor, încurajată de fosta cârmuire austro-ungară, ca şi aceea a românilor din zona frontierei de Vest; pe de altă parte, avem problema românilor secuizaţi din judeţele Trei Scaune, Ciuc, Odorhei şi Mureş.

Partidele noastre politice, preocupate mai mult de interesele lor electorale, s'au ferit să se ocupe de aceste probleme, ca să nu indispună organizaţiile minoritare cu care au încheiat, după unire, pacte în vederea alegerilor generale, sau parţiale. Unele guverne au promis că se vor ocupa serios cu studiul şi rezolvarea lor; dar ele s'au mărginit la proecte şi intenţiuni binevoitoare. Nu s'a întocmit însă niciun plan pe baza căruia să se înfăptuească ceva în legătură cu apărarea elementului etnic românesc din regiunile amintite şi cu interesele superioare ale statului întregit.

Pe când Ungaria a luat dispoziţii să colonizeze cu elemente maghiare zona frontierei lor de Est, forţând pe românii din aceste părţi să se refugieze la noi, România, după un început de colonizare românească în zona frontierei de Vest, — între anii 1924-1926 — a crezut că aceasta este deajuns.

Acum se anunţă că, întru cât un număr însemnat de români refugiaţi din Ungaria urmează să fie colonizaţi în zona frontierei de Vest, ministerul agriculturii a intervenit pe lângă Banca Naţională spre a obţine un credit pentru cumpărarea unei moşii din jud. Timiş-Torontal, proprietatea unor maghiari şi pentru cedarea altor moşii, proprietatea Băncii Naţionale, din acelaş judeţ. Intervenţia ministerului agriculturii, în scopul colonizării românilor refugiaţi din Ungaria, este bună, dar problema cea mare, a organizării pe baza unui plan studiat, a întregii zone de Vest, aşa cum impun interesele noastre naţionale şi de stat, a rămas nerezolvată.

La conferinţa „Astrei", ce s'a ţinut la Cluj, în cursul lunii Mai a. c., s'a adus în discuţie şi această importantă problemă. In numărul său din Iulie-August c., revista „Transilvania", după ce reaminteşte că s'au grupat organizaţiile „Astrei" din zona frontierei de Vest, tocmai cu scopul de a examina sub toate aspectele problema pusă în discuţia congresului dela Cluj, scrie:

„Lipsa sentimentului de răspundere etnică la o mare parte dintre românii dela această margine primejduită de ţară, fenomenul de desnaţionalizare a fiilor naţiunii noastre, acţiunea subversivă sistematică a elementelor minoritare, ne-au determinat să grăbim această grupare de forţe".

Iată atâtea constatări dureroase şi îngrijorătoare, care nu pot să lase indiferenţi pe cei cari au răspunderea conducerii intereselor naţionale şi de stat.

La consfătuirea din Cluj, s'a cetit un raport asupra situaţiei din Carei, care cuprinde propuneri şi sugestii. Celelalte organizaţii ale „Astrei", din Oradea, Tileagd, Marghita, Salonta, Satu Mare, Sighet şi Timişoara, au fost invitate să întocmească şi ele asemenea rapoarte. Dar organele competinte ale statului ce fac? Nu sunt ele datoare să studieze această problemă sub toate aspectele sale şi să o rezolve?

Pagube pricinuite de ploi şi grindină in jud. Dâmboviţa

Târgovişte, 23 Sept.

Aproape două săptămâni în toată regiunea au fost călduri ca în timpul verii, termometrul înregistrând între +30—37° C.

Căldura a folosit mult porumburilor şi viilor.

Eri însă s'a deslănţuit o puternică furtună, însoţită de ploaie cu grindină şi manifestaţii electrice, în regiunea Razvad-Gura Ocniţei.

Grindina a distrus în mare parte viile din această regiune.

In regiunea Bezdead-Vârfuri-Valea Lungă, din pricina ploilor torenţiale, apele au venit mari şi furioase, distrugând podurile şi parte din şosele.

In comuna Cândeşti din Vale, trăznetul a căzut pe o magazie de scânduri, plină cu nutreţ pentru vite, a lui Ion Dirtescu.

Magazia a fost incendiată şi a ars până în temelie.

Epitafe româneşti la Ierusalim

Epitaf românesc al Mavrocordaţilor, descoperit de d. Marcu Beza, la Ierusalim

(Vezi darea de seamă din corpul ziarului).

Diviziunea forţelor naţionale

—oxo—

Comunismul n'a avut şi n'are aliaţi mai buni de cât slăbiciunea guvernanţilor, pasivitatea elitei intelectuale, inconştienţa claselor sociale, muncitoare şi productive şi diviziunea forţelor naţionale politice.

Comunismul nu se infiltrează şi nu se manifestă de cât acolo unde „aliaţii săi" i-au pregătit din vreme terenul.

In Ungaria din 1919, guvernarea slabului Karolyi, dezorientarea şi diviziunea forţelor naţionale politice, ca şi inconştienţa masselor populare, au adus dictatura roşie a lui Bela Kun.

In Spania, frământările interne, fărâmiţarea partidelor, slăbiciunea burghezimei, inconştienţa masselor muncitoreşti şi lipsa de autoritate a guvernelor au deschis porţile agenţilor roşii, semănători de anarhie, cari au provocat sângerosul război civil de azi.

Aceleaşi cauze; aceleaşi efecte.

Intr'o gravură publicată într'o publicaţie naţionalistă din Montreal (Canada), sub titlul: „Pentru ce 400.000 de spanioli au fost asasinaţi de frontul popular", se răspunde ironic pe crucile celor asasinaţi de comuniştii:

— „Dacă aş fi ştiut !...".

— „Eram ocupat cu comerţul meu !".

— „Era prea cald !".

— „Era prea frig !".

— „Jucam bridge !".

— „Nu m'a lăsat soţia !".

— „Nu mi-a plăcut politica !", etc.

Nu este numai o glumă sinistră, ci dezvăluirea unei stări de spirit ce a caracterizat Spania dinainte de războiul civil.

Prea mulţi n'au prevăzut catastrofa; prea puţini au simţit pericolul, dar n'au reacţionat la timp, şi nimeni nu şi-a dat seama de necesitatea imperioasă a unirii tuturor forţelor naţionale şi a solidarităţii sociale.

Iată însă o altă ţară — Elveţia — care nu înţelege să cadă victima agenţilor semănători de anarhie.

Elveţienii au organizat ei frontul comun împotriva bolşevismului.

Zilele trecute s'au efectuat alegeri în trei cantoane. Comuniştii au fost înfrânţi.

Cum? Prin ce mijloace?

Prin unire, prin solidaritate.

Alegătorii elveţieni au silit partidele de ordine burgheze, indiferent de eticheta şi de programele lor moderate sau radicale, să ia poziţie hotărîtă împotriva pericolului comunist şi să adere la un program politic şi social bazat pe colaborarea tuturor cetăţenilor conştienţi şi patrioţi, cari vor să asigure ţării lor liniştea, ordinea şi prosperitatea. Programul acesta unic şi totalitar cuprinde, între alte dispoziţii, asigurarea păcii sociale prin strânsa colaborare între toate clasele sociale.

In acest scop, s'a încheiat o convenţie între patronii şi lucrătorii din industria metalurgiei, prin care, ambele părţi s'au angajat să renunţe, în caz de neînţelegeri, la orice mijloace de presiune, care ar putea să fie dăunătoare lor, — greve, sau lock-outuri — şi să supună orice diferend unor comisiuni de arbitraj şi de conciliere. Ca să fie garantată respectarea dispoziţiilor cuprinse în această convenţie, atât patronii, cât şi lucrătorii au depus o însemnată sumă de bani, denumită „pacea muncii".

Iată o lecţie ce o dă cetăţeanul elveţian în materie de apărare naţională şi socială împotriva comunismului.

Şi la noi ce se petrece?

Partidul naţional-ţărănesc se consideră adversar al comuniştilor, dar în alegeri, încheie înţelegeri electorale cu ei; iar partidele naţionaliste combat şi ele comunismul, dar în ordine risipită. Pentru ce nu se unesc ca să-şi coordoneze acţiunea şi să-şi impună forţele lor?

R. ŞEIŞANU

Dela comisiile Soc. Naţiunilor

Un proect de rezoluţie pentru dezarmare

—o—

Geneva, 23 (Rador). — *Comisiunea pentru desarmare a Societăţii Naţiunilor s'a întrunit azi după amiază sub preşedinţia d-lui Holsti (Finlanda).*

Ea a discutat în primul rând un proect de rezoluţie prezentat de delegaţiile belgiană, daneză, elveţiană, finlandeză, norvegiană, olandeză şi suedeză. Ca prim pas pe calea încheierii unei convenţii generale de desarmare, rezoluţia recomandă:

1. Incheierea unui acord internaţional, cu privire la publicarea cheltuielilor pentru înarmări.

2. Un control naţional al fabricării şi traficului cu arme şi muniţiuni.

Secretarul general al Societăţii Naţiunilor este rugat să comunice această rezoluţie statelor ne-membre.

D. Sandler (Suedia) a arătat că comisiunea trebuie să vie cu propuneri practice.

D. Simonson (Danemarca) a subliniat că numai 19 guverne din 60 au răspuns la chestionarul privitor la publicarea bugetelor militare.

D. Politis (Grecia) declară că acceptă proectul. Cere însă să i se aducă unele modificări.

D. Gorgo (Elveţia) declară că ţara sa nu va publica cifrele bugetului său militar, de cât atunci când un număr suficient de state vor promite să facă la fel.

D. Elliot (Anglia) declară că în împrejurările actuale se va putea cu greu ajunge la o reducere generală a înarmărilor. Publicarea sumelor alocate pentru departamentele militare nu poate sluji la nimic. D-sa propune încherea de acoruri regionale de desarmare.

D. Hittonen (Finlanda) declară că ţara sa exercită un control sever asupra fabricării şi traficului de arme şi muniţiuni. D-sa recomandă punerea în vigoare a acordului privitor la ajutorarea în domeniul financiar a statului, victimă a unei agresiuni.

Comisia a instituit apoi o subcomisiune, pentru elaborarea unui proect de rezoluţie, după care şedinţa a fost ridicată.

Nu există un proect precis de împărţire a Palestinei

Geneva, 23 (Rador). — Comisiunea a şasea a Societăţii Naţiunilor a discutat, astăzi, situaţia din Palestina.

Reprezentantul Irakului a protestat, cu tărie, împotriva proectului de împărţire a Palestinei şi mai ales împotriva creării unui stat evreesc.

Lordul Cranborne, subsecretar de stat în ministerul de afaceri străine al Angliei, ca reprezentant al puterii mandatare, a precizat stadiul problemei palestiniene şi a arătat că nu există un proect precis de împărţire. Guvernul britanic a fost numai autorizat de consiliul Societăţii Naţiunilor să studieze un proect asupra organizării Palestinei, pentru ca să se poată reintrona liniştea în această ţară.

Va primi Belgia un loc in consiliu?

Bruxelles, 23 (Rador). — In cercurile politice se afirmă că întrevederile de astăzi dintre d. Van Zeeland şi miniştrii socialişti şi audienţa pe care Suveranul a acordat-o d-lui Spaak, ministrul afacerilor străine, au avut drept obiect candidatura Belgiei la un loc în consiliul Societăţii Naţiunilor.

„Libre Belgique" scrie în legătură cu această chestiune: „In unele cercuri politice se afirmă că Belgia nu are nimic de câştigat şi poate destul de mult de pierdut, renunţând la neutralitatea ei, în schimbul unui loc semipermanent în Consiliu".

Ziarul subliniază că, dacă Belgia va avea un reprezentant în consiliu, ea va trebui să ia atitudine în anumite conflicte care s'au dovedit deosebit de delicate.

Germania nu participă la lucrările comitetului pentru examinarea situaţiei din China

Berlin, 23 (Rador). — *Agenţia D.N.B. transmite din Geneva:*

Consulul general al Germaniei la Geneva s'a prezentat azi la amiază la secretariatul general al Societăţii Naţiunilor, aducând răspunsul guvernului german la invitaţia adresată Reichului de a participa la lucrările comitetului consultativ pentru examinarea situaţiei din Extremul Orient.

Consulul german a făcut cunoscut că guvernul din Berlin nu este în măsură să accepte această invitaţie din cauza atitudinei sale generale faţă de Societatea Naţiunilor.

Mari inundaţii in Italia

Roma, 23 (Rador). — Din cauza ploilor continue din ultimele zile, în intreaga Italie şi mai cu seamă în nordul ţării, s'au produs numeroase inundaţii.

Râul Chiavena a crescut peste măsură, vărsându-se peste maluri. Doi oameni din târgurile Marchesi şi Vigolo s'au înecat.

Acelaş râu a surpat o fermă, de unde locuitorii n'au putut fi salvaţi decât cu mare greutate de pompieri.

Din fluviul Adige, crescut mult în urma ploilor, au fost scoase trei cadavre.

La Veneţia, apele mării au inundat în parte Piaţa San Marco.

De ieri, fluviul Po este în creştere cu câte 10 centimetri pe oră. In mai multe locuri, în regiunea Trentin, au fost inundate câmpurile.

In numeroase locuri din nordul Italiei, s'au surpat terenuri în urma ploilor, astfel că în mai multe părţi şoselele au devenit impracticabile.

Nu e criză de guvern în Turcia

Istanbul, 23 (Rador). — *Purtătorul de cuvânt al guvernului a făcut corespondentului agenţiei „Reuter" următoarea declaraţie:*

„Nu există criză ministerială în Turcia. Nu trebue să se ţină de fel seama de informaţiile culese la Geneva asupra acestei chestiuni".

PRIMUL MINISTRU A OBŢINUT UN CONCEDIU

Londra, 23. (Radio Central). — *Un comunicat oficial al guvernului turc anunţă că în urma cererii primului ministru Ismet Inonu, preşedintele Kemal Ataturk i-a acordat un concediu de o lună şi jumătate.*

Ministrul de comerţ, Ielal Bayar, va deţine provizoriu preşedinţia consiliului.

Ziarele turceşti arată că starea sănătăţii primului ministru fiind zdruncinată, acesta are neapărată nevoie să se reculeagă.

Pe de altă parte, se anunţă că în timpul concediului d-lui Ismet Inonu, primul minstru grec, generalul Metaxas, va vizita Ankara.

Războiul chino-japonez

Cenuşa soldaţilor japonezi căzuţi în China este expusă în gara din Tokio, în nişte urne, în faţa cărora vin să se închine membrii familiilor celor dispăruţi

Victimele ciumei la Shanghai

Shanghai, 23 (Radio Central) — *De la 30 August, când a isbucnit epidemia de ciumă la Shanghai, s'au înregistrat în concesiunea internaţională 544 cazuri, dintre care 64 mortale. Dintre cei 20 străini bolnavi de ciumă, cari au fost internaţi în spitalul din concesiunea franceză au murit 10.*

—xox xox—

A murit cel mai mic om din lume

Londra, 23 (Radio Central). — Eri, a murit la Hemel Hemstead, un oare care Tiny Tim, de 50 ani, care era considerat ca fiind cel mai mic om din lume.

Era înalt de 52 centimetri şi cântărea 11 kilograme,. N'a fost niciodată serios bolnav şi-şi câştiga existenţa în circuri.

Membrii familiei lui sunt toţi normali.

—oxo oxo—

A trecut Atlanticul intr'o barcă cu pânze

Paris, 23 (Rador). — *Francezul Gau, în vârstă de 30 de ani, care plecase în ziua de 12 Iulie din New-York, pe bordul unui vas cu pânze, de 12 metri, dispunând de alimente pe trei luni, a reuşit să traverseze Atlanticul fără incidente, şi a sosit astăzi pe coasta Portugaliei.*

—xox xox—

FILME

Au sărbătorit nunta de argint.

Trataţi cum nu se poate mai bine, mosafirii li-au urat s'apuce şi nunta de aur.

Soarta însă este mai presus de dorinţele, mai mult sau mai puţin sincere, exprimate în clipele importante din viaţa omului, din ce în ce mai săcâită, mai amărîtă, mai ameninţată de primejdii apropiate şi depărtate.

Aşa cugetă cei doi soţi la scurtă vreme după fastul de pomină. Ea zace de o boală grea, ce ţine piept cu îndârjire sforţărilor medicale.

El nu se mişcă de lângă patul de suferinţă — suferinţă comună, fiindcă au trăit bine, s'au iubit, au agonisit, şi de curând şi-au făcut testamente reciproce şi exclusive.

De câte ori se vaită dânsa, suspină şi dânsul.

— Decât să te văd îndurând atâta, aş fi fost mai bucuros să mor!

Şi-i strânge mâna înfierbântată şi înăduşită.

Ochii ei, slăbiţi de tot, răspund totuşi cu priviri recunoscătoare

— Decât să cheltuim o avere cu doctorii şi farmaciştii ,ar fi fost mai bine să mergem la expoziţie, să fi văzut şi noi Parisul! continuă soţul.

Bărbia subţiată a bolnavei s'apleacă în semn de aprobare pe pieptul ascuns sub dantele lucrate de ea.

Sguduit de vedenia unei morţi ce s'apropie în vârful picioarelor, ca să dea lovitura pe furiş, el exclamă într'un elan de sacrificiu:

— Decât să rămâi tu văduvă mai bine să rămâi eu văduv!

Şi plânge cu hohot.

Don José

—oxo oxo—

TALIONUL

de EM. HAGI MOSCO

„Viaţă pentru viaţă, ochi pentru ochi, durere pentru durere" şi alte pedepse de acelaş soi, sunt legiuite de Vechiul Testament, în Exodul, cartea a doua a lui Moise. Este legea mozaică a Talionului, întru câtva dreaptă cu toată sălbătecia ei, care a dăinuit până în veacul de mijloc şi de care şi-au amintit răpitorii fiului dictatorului Stalin, stăpânul Rusiei roşii.

O ştire din Varşovia vesteşte despre această răpire săvârşită în Piaţa roşie din Moscova, sub ochii agenţilor Gepeu-ului, părtaşi, sau nu, la răpire. Negreşit, că nu este creştinesc să te bucuri de durerea aproapelui, dar... *durere pentru durere.* Gânditu-s'au apărătorii măsurilor de stârpire a tineretului, în care n'a pătruns otrava comunismului, datorite cârmuirii staliniste, la milioanele de părinţi cari n'au nici voe să plângă depe urma pieirii odraslelor lor? Câţi ochi de mamă nu sunt opriţi să verse lacrimi pe cutiuţa de brad în care zace corpul neînsufleţit al celui omorît, atât el cât şi cutiuţa *„proprietate sfântă a statului"!* Câtă patimă îndurerată n'a fost înăbuşită timp de douăzeci de ani, în sufletele care n'au voit să fie încătuşate de legi neomeneşti!

Dar stăpânul roşu *n'are dreptul* să fie îndurerat, nici să pună temei pe puterea părintească. Fiul răpit nu este al lui. Măcar aşa glăsuesc legiuirile privitoare la creşterea copiilor la Soviete.

Publicaţia oficială din 1927 *„Situaţia copiilor din punct de vedere al dreptului în U. R. S. S."* zice că spiritul caracteristic al noului drept este acela că *„rupe hotărîtor orice legătură cu puterea părinţilor".* Nu este de prisos să se cunoască numele juristului bolşevic care a codificat legile asupra familiei: Goihberg. Dânsul spune că *„Statul înlocueşte pe părinţi şi aceştia trebue să fie desbăraţi de iubirea părintească ce o au faţă de copii".*

O altă educatoare de tineret, Lilina Zinoview, soţia lui Zinoview (născut Rosenfeld), osândit la moarte iarna trecută, maestră de pedagogie sovietică, autoare de lucrări şcolare, zice că *„părinţii cresc copii antisociali. Ei trebue să fie înlăturaţi dela primejdioasa influenţă a părinţilor".* Tot dânsa, la un congres al instrucţiei publice, s'a rostit astfel: *„Suntem datori să facem din noua generaţie, o generaţie comunistă"* iar Efremim, autorul lucrării *„Metoda A.B.C.-ului politic"*, arată felul cum trebue organizată educaţia copiilor: *„Un educator cu experienţă va înlocui, treptat, concepţia elevilor, printr'o concepţie revoluţionară, şi va sălăşlui în sufletul lor, în locul patriotismului burghez, iubirea procesusului revoluţionar".*

Inşirarea citatelor din legiuirea pedagogică sovietică n'are sfârşit. Ceea ce este pilduitor, este faptul că pedagogia bolşevică este întemeiată pe doctrina că insul aparţine statului, şi că a smulge pe copil de lângă părinţi, este calea care trebue urmată în învăţământ.

Iată ce a învăţat în şcoală, Vasile Stalin, fost Giugasvil, după numele cizmarului din Tiflis unde s'a născut.

(Continuare în pag. 2-a)

SCRISORI DIN LONDRA

URMĂRILE CONFERINŢEI DELA NYON

de AUGUR

Londra, Septembrie

Discursul d-lui Eden la Geneva merită să fie citit în special acolo unde delegatul Marei Britanii a spus că socotea ca fiind un fapt ideal o înţelegere economică cu Statele-Unite, o înţelegere bazată pe principiul naţiunii, celei mai favorizate, adică neexcluzând nici un stat din regimul avantagiilor consimţite. Declaraţia aceasta marchează un pas însemnat înainte. Să sperăm că la iarnă se va înfăptui înţelegerea între cele două mari puteri economice din lume.

Cât despre întrunirea dela Geneva, nu prea e mare lucru de spus. Naţiunile, întrunite acolo, ne-au dat măsura înflăcărării lor societare respingând canditatura Spaniei republicane în consiliul Ligii Naţiunilor. Dar, dacă evenimentele dela Geneva ne lasă nepăsători, nu tot astfel stau lucrurile în ce priveşte conferinţa dela Nyon, ale cărei urmări le şi vedem apărând la orizont.

Vorbind obiectiv, patrula creiată în Mediterana pentru ocrotirea vaselor comerciale împotriva „piraţilor" e o măsură îndreptată contra generalului Franco. Căci transporturile pe cari piraţii le scufundau erau tocmai vasele care aduceau la Valencia pe Marea Neagră arme şi petrol, ceiace contribuia să prelungească rezistenţa republicanilor spanioli.

D. Negrin, care a sosit la Paris înainte de întrunirea dela Geneva, a declarat că republica era alarmată, fiindcă armele şi petrolul nu mai sosiau. Procesiunea vaselor aducând ajutor şi provizii Spaniei roşii, a fost oprită de „piraţi". Azi avem patrula anti-pirată în Mediterana. Deci, după toate probabilităţile, ruşii vor încerca să reia furniturile pe o scară întinsă pentru roşii din Spania.

„Piraţii", acele câteva submarine de care dispune flota lui Franco, sunt silite să se ascundă departe de drumurile urmate de transporturile, care aduc moartea la alte zeci de mii de bărbaţi, femei şi copii. Deci reacţiunea naţionalistă va căuta alt mijloc ca să împiedice prelungirea războiului civil. Fireşte, că aviaţia lui Franco, superioară acelei a republicanilor, se va sili să distrugă transporturile în porturile Valencia şi

(Continuare în pag. 2-a)